

POSTANOWIENIE

Dnia 4 kwietnia 2018 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Henryk Gradzik (przewodniczący)

SSN Michał Laskowski (sprawozdawca)

SSN Włodzimierz Wróbel

Protokolant Dagmara Szczepańska-Maciejewska

przy udziale prokuratora Prokuratury Krajowej Andrzeja Pogorzelskiego
w sprawie A. M.

skazanego z art. 200 § 1 k.k. w zw. z art. 91 § 1 k.k. i in.

po rozpoznaniu w Izbie Karnej na rozprawie

w dniu 4 kwietnia 2018 r.,

kasacji, wniesionej przez obrońcę skazanego

od wyroku Sądu Okręgowego w G.

z dnia 4 października 2016 r., sygn. akt V Ka (...)

utrzymującego w mocy wyrok Sądu Rejonowego w W.

z dnia 23 grudnia 2015 r., sygn. akt II K (...),

1. oddala kasację jako oczywiście bezzasadną;

**2. zwalnia skazanego od ponoszenia kosztów sądowych
postępowania kasacyjnego.**

UZASADNIENIE

Wyrokiem z dnia 23 grudnia 2015 r., sygn. akt II K (...), Sąd Rejonowy w W. uznał A. M. za winnego czynu z art. 200 § 1 k.k. w zw. z art. 202 § 2 k.k. w zw. z art. 11 § 2 k.k. i w zw. z art. 12 k.k. na szkodę małoletniej Z. P., za co wymierzono mu karę 6 lat pozbawienia wolności, czynu z art. 200 § 1 k.k. na szkodę A. P., za co wymierzono mu karę 2 lat pozbawienia wolności oraz czynu z art. 207 § 1 k.k. w

zw. z art. 157 § 2 w zw. z art. 160 § 1 k.k. w zw. z art. 11 § 2 k.k. na szkodę G. i Z. P., za który wymierzono mu karę roku i 6 miesięcy pozbawienia wolności; w miejsce kar jednostkowych orzeczono karę łączną 8 lat pozbawienia wolności.

Wyrokiem Sądu Okręgowego w G. z dnia 4 października 2016 r., sygn. akt V Ka (...), po rozpoznaniu apelacji prokuratora, oskarżonego i jego obrońcy, wyrok Sądu Rejonowego utrzymano w mocy.

Od tego prawomocnego wyroku Sądu Okręgowego w G. kasację na korzyść skazanego wniósł jego obrońca, zarzucając rażące naruszenie:

1. art. 433 § 2 k.p.k. w zw. z art. 170 § 1 pkt 1 i 4 k.p.k. w zw. z art. 185a § 1 k.p.k. i art. 6 k.p.k., poprzez bezzasadne zaakceptowanie przez Sąd odwoławczy pozbawienia oskarżonego prawa do obrony w postępowaniu przed Sądem I instancji, które polegało na oddaleniu wniosku dowodowego o ponowne przesłuchanie małoletnich pokrzywdzonych, mimo że przeprowadzenie tego dowodu było możliwe, wniosek ten nie zmierzał w sposób oczywisty do przedłużenia postępowania, a zgłoszenie żądania ponownego przesłuchania pokrzywdzonych przez oskarżonego, który nie miał obrońcy w czasie pierwszego ich przesłuchania, obligowało Sąd do uwzględnienia wniosku, niezależnie od ewentualnego negatywnego wpływu przeprowadzenia tej czynności na psychikę pokrzywdzonych, jeśli tylko byli oni zdolni do złożenia zeznań - przez co doszło do przeniesienia nieprawidłowości orzeczenia Sądu I instancji do orzeczenia Sądu odwoławczego, co bez wątpienia mogło mieć istotny wpływ na jego treść,

2. art. 433 § 2 k.p.k. w zw. z art. 170 § 1 pkt, 3 i 5 k.p.k. i art. 6 k.p.k., polegające na bezpodstawnym zaakceptowaniu przez Sąd odwoławczy naruszenia prawa oskarżonego do obrony w postępowaniu przed Sądem I instancji poprzez oddalenie wniosków o przesłuchanie świadków, jako nieprzydatnych i zmierzających w sposób oczywisty do przedłużenia postępowania, podczas gdy tymczasowo aresztowany oskarżony nie miał żadnego interesu w przewlekaniu postępowania, zaś jego wnioski mogły doprowadzić do ustalenia przez Sąd odmiennego stanu faktycznego, co bez wątpienia mogło mieć istotny wpływ na treść orzeczenia.

W konkluzji kasacji obrońca wniósł o uchylenie zaskarżonego wyroku w całości i przekazanie sprawy Sądowi pierwszej instancji do ponownego rozpoznania.

W pisemnej odpowiedzi na kasację prokurator wniósł o jej oddalenie jako oczywiście bezzasadnej.

Sąd Najwyższy zważył co następuje.

Mimo oddalenia kasacji jako oczywiście bezzasadnej, Sąd Najwyższy zdecydował ze względu na charakter zarzutu o sporządzeniu także pisemnego uzasadnienia postanowienia w części, w jakiej oddalono zarzut z pkt 1 kasacji, dotyczący rażącego naruszenia standardu rzetelnej kontroli odwoławczej w zakresie oddalenia wniosku obrony o ponowne przesłuchanie małoletnich pokrzywdzonych, mimo że oskarżony przy pierwszym ich przesłuchaniu w trybie art. 185a k.p.k. nie miał obrońcy. Sąd Najwyższy uznał ten zarzut za bezzasadny. Za takim wnioskiem przemawiają następujące argumenty.

Po pierwsze, Sąd Najwyższy w orzekającym składzie podziela pogląd wyrażony w orzecznictwie sądowym, że oskarżony, który nie miał obrońcy w czasie pierwszego przesłuchania dziecka w trybie art. 185a k.p.k., może nadal zasadnie domagać się ponowienia takiego przesłuchania z racji niemożności realizacji prawa do obrony przy tym przesłuchaniu pokrzywdzonego i żądaniu takiemu należy zadośćuczynić, ale jednak tylko pod warunkiem, że ponowne przesłuchanie nie tylko jest możliwe z uwagi na aktualny stan zdrowia psychicznego małoletniego, ale nadto że to możliwe przesłuchanie nie wywrze realnie negatywnego wpływu na jego aktualny stan psychiczny, czyli nie pogorszy tego stanu (zob. postanowienie SN z dnia 15 marca 2012 r., III KK 244/11, OSNKW 2012, nr 6, poz. 68; postanowienie SN z 7 maja 2013 r., III KK 380/12). W niniejszej sprawie Sąd Okręgowy starannie zbadał kwestię potencjalnego wpływu ponownego przesłuchania na stan psychiki pokrzywdzonych. Z opinii psychologicznych opracowanych na etapie postępowania odwoławczego jednoznacznie wynika, że ponowne przesłuchanie naraziłoby małoletnie pokrzywdzone na powtórne przeżywanie trudnych doświadczeń i mogłoby pogłębić trudności w ich funkcjonowaniu. W takim stanie rzeczy Sąd Najwyższy uznał za zasadne stanowisko Sądu Okręgowego, odmawiające wnioskowi obrony o ponowne

przesłuchanie małoletnich pokrzywdzonych. Warto przypomnieć, że choć prawo do obecności przy przesłuchaniu świadka jest istotnym elementem prawa oskarżonego do obrony, to regulacja art. 185a k.p.k. ma na celu ochronę pokrzywdzonego m.in. przestępstwem przeciwko wolności seksualnej i powinna być w tym duchu interpretowana.

Po drugie, trzeba zauważyć, że kwestia powtórzenia przesłuchania przeprowadzonego w trybie art. 185a k.p.k. na żądanie oskarżonego, który nie był w jego trakcie reprezentowany przez obrońcę, jest przedmiotem rozbieżności w orzecznictwie. Prezentowany jest zarówno pogląd, na którym oparto kasację, że w tego rodzaju przypadkach dążenie do ustalenia prawdy w procesie i prawo oskarżonego do obrony oznacza możliwość skutecznego domagania się ponownego przesłuchania pokrzywdzonego i to bez dodatkowych warunków (np. postanowienie SN z dnia 24 listopada 2010 r., I KZP 21/10, OSNKW 2010, nr 11, poz. 95), jak i pogląd mniej kateryczny, podzielony – jak wyżej powiedziano – przez Sąd Najwyższy w orzekającym składzie. Wobec istniejących rozbieżności, nie sposób czynić Sądowi Okręgowemu zarzutu z tego, że zajął jedno ze stanowisk wyrażanych w orzecznictwie, zaś w uzasadnieniu zaskarżonego wyroku wskazał stojące za tym powody (zob. s. 8 uzasadnienia wyroku SO). Z pewnością zaś zajęcie przez Sąd Okręgowy jednego z funkcjonujących w orzecznictwie zapatrywań nie można uznać za rażące naruszenie prawa, mogące być zgodnie z art. 523 § 1 k.p.k. skuteczną podstawą kasacji.

Po trzecie, trzeba zauważyć, że ani w treści wniosku o ponowne przesłuchanie pokrzywdzonych, ani w apelacji, ani w kasacji, obrona nie wskazała okoliczności, których miałyby dotyczyć to ponowne przesłuchanie, a które miałyby dla rozstrzygnięcia sprawy znaczenie na tyle kluczowe, że zaniechanie ponownego przesłuchania istotnie groziłoby wadliwym wyrokowaniem co do odpowiedzialności karnej skazanego. We wnioskach i żądaniach obrony skupiono się jedynie na uzasadnianiu bezwarunkowego charakteru uprawnienia do powtórzenia przesłuchania zupełnie pomijając kwestię celu, jakiemu to ponowne przesłuchanie miałyby służyć. Tymczasem w realiach niniejszej sprawy, na gruncie poglądu zajętego przez Sąd Okręgowy i podzielonego przez Sąd Najwyższy, decyzja o powtórzeniu przesłuchania wymagałaby stwierdzenia, że choć czynność ta niesie

istotne zagrożenie dla stanu psychiki pokrzywdzonych, to potrzeba wyjaśnienia pewnych istotnych okoliczności sprawy jest na tyle doniosła z perspektywy trafnego orzekania o winie skazanego, że przeważa nad ryzykiem wtórnego pokrzywdzenia małoletnich świadków. Takiej sytuacji obrona nie wykazała, a Sąd Najwyższy się jej nie dopatrył. Warto w tym miejscu przypomnieć pogląd wyrażony przez Sąd Najwyższy w wyroku z 16 marca 2011 r. w sprawie III KK 278/10 (OSNKW z 2011 r., nr 8, poz. 69). Sąd stwierdził wówczas, że wniosek o ponowne przesłuchanie świadka, który już złożył zeznania w trybie art. 185a k.p.k. można oddalić wówczas, gdy nie wyjdą na jaw, w trakcie postępowania prowadzonego po takim przesłuchaniu, istotne okoliczności, które wyjaśnić można tylko poprzez ponowne przesłuchanie pokrzywdzonego. Pogląd ten uznać należy za w pełni trafny, a w toku postępowania stanowiącego przedmiot rozważań okoliczności takie się nie ujawniły.

Z powyższych powodów Sąd Najwyższy zdecydował o oddaleniu kasacji jako oczywiście bezzasadnej.

r.g.